

ข้อสังเกต
การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๐
วันจันทร์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่องพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๓ รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน
จำนวน ๒ เรื่อง

๑. การปฏิรูปการสื่อสารมวลชน : ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริม
จริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

๒. ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูป
การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์

เรื่องที่ ๑ การปฏิรูปการสื่อสารมวลชน : ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นางประภา เหดระกุล ศรีนวลนัต

หลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม
และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ได้ถูกเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญจากการคุ้มครองเป็นการควบคุม
อันจะส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชน โดยเฉพาะผลกระทบต่อสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ของประชาชน รวมทั้งยังมีเนื้อหาที่ขัดกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
ในหลายมาตรา ดังนี้

๑. เมื่อพิจารณานิยามคำว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” ตามร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครอง
สิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. นิยามนี้มุ่งหมายจะครอบคลุมสื่อผู้ใช้
ทุกประเภท ทั้งสื่อบุคคล สื่อวิชาชีพ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่มีกฎหมายเฉพาะควบคุมกำกับดูแลอยู่แล้ว
ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒. การกำหนดให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่รับขึ้นทะเบียน ออกและเพิกถอน
ใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นการกำหนดหลักการที่ขัดกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในหลายมาตรา เช่น มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๗๗
 เป็นต้น

๓. การกำหนดให้มีใบรับรองสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อนำมาใช้ควบคุมการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ชัดกับหลักการว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และยังเป็นกลไกการตรึงสิทธิของสื่อมวลชนไปโดยปริยาย

๔. การกำหนดให้มีตัวแทนภาครัฐทั้งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เข้ามาเป็นคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ชัดกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องดำเนินการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งเมื่อผู้ถูกตรวจสอบกลายเป็นผู้ตรวจสอบ อาจทำให้เกิดกรณีการขัดแย้งในเชิงอำนาจและผลประโยชน์ และส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินที่ต้องมีธรรมาภิบาลและความโปร่งใส นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับสภาวิชาชีพอื่น ๆ เช่น แพทยสภา และสหภาพนายความ ก็ไม่ปรากฏว่าสภาวิชาชีพเหล่านี้มีบุคคลภายนอกหรือตัวแทนภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใดที่จะต้องกำหนดให้มีตัวแทนภาครัฐในสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ

นายคำณูณ สิริสมาน

๑. การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการรับขึ้นทะเบียน ออกและเพิกถอนใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ชัดกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ เพราะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

๒. ไม่ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในวิชาชีพสื่อมวลชน เนื่องจากอาจทำให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินการได้

๓. การกำหนดให้สื่อมวลชนต้องมีใบรับรองสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ อาจทำให้เกิดประเด็นปัญหา เนื่องจากคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติซึ่งมีอำนาจหน้าที่ออกใบรับรองดังกล่าว มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

๔. การกำหนดค่านิยมของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ตามร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. มีความหมายและขอบเขตที่กว้างเกินไป อาจทำให้เกิดปัญหาจากการตีความและส่งผลกระทบต่อการแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่นอกวิชาชีพสื่อได้

นายสุรินทร์ จิรวินิชย์

ควรมีกลไกรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรมต่างๆ โดยมีกฎหมายบังคับใช้เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นายนิกร จ่านง

๑. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ให้มีความสอดคล้องและมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีข้อสังเกตดังนี้

๑) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อาจมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักการและเหตุผลซึ่งตามหลักการดังกล่าวเป็นความต้องการคุ้มครองสื่อมวลชน โดยกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน กับเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการปรับปรุงกลไกกำกับดูแลทางจริยธรรมสื่อมวลชนขององค์กรสื่อมวลชนและองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานที่เป็นธรรมขึ้น

๒) ร่างพระราชบัญญัติได้กำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนไว้เพียงสองมาตรา คือ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ ซึ่งหากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนถูกละเมิด สิทธิและเสรีภาพในการเสนอข่าวก็ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนไว้อย่างชัดเจน เช่น กรณีการแทรกแซงสื่อจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจ หน้าที่โดยมิชอบเท่านั้น เป็นต้น

๓) มาตรา ๘๗ ได้กำหนดให้คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชนดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียน โดยพิจารณาตามมาตรฐานกลางที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพกำหนดไว้ ซึ่งมาตรฐานกลางดังกล่าวเป็นข้อกำหนด พื้นฐานที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพต้องดำเนินการเป็นอย่างน้อย จึงอาจทำให้ไม่สามารถกำหนดบทลงโทษ ของผู้ที่ฝ่าฝืนได้อย่างชัดเจนและเพียงพอเท่าที่ควร

๔) มาตรา ๔ ได้กำหนดให้บทบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ สื่อมวลชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจทำให้บทบัญญัตินี้ไม่สามารถบังคับใช้กับสื่อมวลชนของภาครัฐได้ รวมทั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ ได้กำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนตามวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานรัฐที่ตนสังกัดย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ อันเป็นการกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีใด หากดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมายดังกล่าว

๕) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีสาระสำคัญส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องการควบคุมสื่อมวลชน เป็นหลัก ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงชื่อจากร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและ มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เป็นร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสื่อมวลชน อาจทำให้เกิดความเข้าใจ ที่ตรงกันและสร้างความชัดเจนให้เกิดขึ้นได้

๖) มาตรา ๘๘ - มาตรา ๙๒ ได้กำหนดให้มีบทลงโทษทางปกครองและทางอาญา แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรสื่อมวลชน หรือองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนในกรณีที่ได้รับโทษตามมาตรา ๘๕ (๑) (๒) (๓) แต่ไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาบทกำหนดโทษดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นบทลงโทษที่รุนแรง มากกว่า บทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชน พ.ศ. ของสภาพปฏิรูปแห่งชาติ ที่ได้กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๐ ไว้เพียงโทษปรับทางปกครองเท่านั้น

๗) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อาจมีบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เช่น มาตรา ๗๗ ที่กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือ ปรับปรุงกฎหมายที่ไม่มีความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือ การประกอบอาชีพ ซึ่งในการกำกับดูแลสื่อมวลชนที่มีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อันอาจเป็นเหตุให้เกิดข้อร้องเรียน และข้อเรียกร้องตามความคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. ควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนอย่างรอบด้านให้เกิดความชัดเจน และมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นการป้องกันการถูกคัดค้าน หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชน พ.ศ. แล้ว

๓. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลสื่อมวลชนขึ้น ๓ ระดับ อันประกอบไปด้วย คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ คณะกรรมการองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน และคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน ซึ่งอาจเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินงานของสื่อมวลชน รวมทั้งในการเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน

๔. การกำกับดูแลสื่อมวลชน ได้กำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานราชการ เช่น ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม อาจทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาวิชาชีพได้ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงควรพิจารณาเรื่องดังกล่าวอย่างรอบคอบอีกครั้ง

๕. การตั้งคณะกรรมการขึ้น จำนวน ๓ คณะ อันประกอบไปด้วย คณะกรรมการสภาวิชาชีพ สื่อมวลชนแห่งชาติ คณะกรรมการองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน และคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน อาจเป็น กระบวนการที่เกินความจำเป็นในการคุ้มครองสื่อมวลชน และอาจเป็นการขัดต่อบทบัญญัติ มาตรา ๗๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ รัฐพึงใช้ระบอบอนุญาตและระบบ คณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น

๖. ควรมีกฎไกการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน โดยดำเนินการใช้ไตรลักษณ์อันหมายถึงการกำกับดูแลกันเอง ระหว่าง รัฐ สื่อ และประชาชน กล่าวคือ การให้สื่อ ช่วยสอดส่องดูแลการดำเนินงานของรัฐ และประชาชนต้องช่วยกันดูแลปกป้องสื่อ เพื่อไม่ให้รัฐใช้อำนาจ เกินขอบเขต รวมทั้งรัฐต้องช่วยดูแลและคุ้มครองประชาชน เพื่อไม่ให้สื่อกระทำการใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน อันเป็นการร่วมกันบูรณาการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

พลโท กฤษณะ บวรรัตนารักษ์

๑. การปฏิรูปการสื่อสารมวลชนให้มีกลไกการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ โดยการเสนอ ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ซึ่งกำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางหรือข้อบังคับที่ระบุให้หน่วยงานของรัฐสามารถสนับสนุนงบประมาณได้ ในบางกรณีนั้น อาจเป็นการแทรกแซงสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่และอาจขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอ ข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

๒. ข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๘ กำหนดให้ในกรณีที่จำเป็น ต้องตราพระราชบัญญัติ ให้คณะกรรมการจัดทำร่างพระราชบัญญัติมาพร้อมกับรายงาน ซึ่งพิจารณาเสร็จแล้ว แบ่งออกเป็นมาตราและต้องมีบันทึกประกอบ ดังนี้ ๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ๒) เหตุผลในการเสนอ ร่างพระราชบัญญัติ และ ๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเท่านั้น โดยไม่ได้กำหนด เรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไว้ แต่เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้แล้ว โดยมาตรา ๗๗ ได้กำหนดให้ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนตรากฎหมายทุกฉบับ จึงมีประเด็นที่ควรพิจารณาว่าต้องมีการรับฟังความคิดเห็น จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ และหากมีการรับฟังความคิดเห็น จะต้องกำหนดให้หน่วยงานรัฐใดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์

๑. ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ถือเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานการประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชนซึ่งอาจมีผลกระทบในหลายด้าน ดังนั้น บทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงควรใช้ถ้อยคำที่มีความชัดเจนหรือสามารถตีความได้ง่าย เพื่อป้องกันปัญหาการตีความที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๒. ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ควรมีความเป็นอิสระ ไม่ควรเป็นตัวแทนหรือมีความเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการรายใด เพื่อให้คณะกรรมการฯ สามารถตัดสินใจในเรื่องใด ๆ ได้อย่างอิสระและปราศจากอคติทั้งปวง

นายกษิต ภิรมย์

๑. คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ควรประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งอาจกำหนดให้มาจากการเลือกตั้งของผู้ที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนโดยตรง โดยไม่ควรกำหนดให้มีผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นข้าราชการประจำเป็นกรรมการด้วย เพราะไม่ใช่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การกำหนดให้ผู้แทนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนได้ และแม้ทั้งสององค์กรจะไม่มีตำแหน่งเป็นกรรมการ ก็สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการกระทำของสื่อมวลชนได้อยู่แล้ว จึงไม่ควรกำหนดให้ผู้แทนจากทั้งสององค์กรดังกล่าวเป็นหนึ่งในคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติด้วย

๒. ควรกำหนดหลักการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่มีความเป็นสากลไว้ใน ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ด้วย เช่น สื่อมวลชนมีหน้าที่รักษาและเคารพต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่งเสริมสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งต้องนำเสนอข่าวโดยไม่ทำลายวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย เป็นต้น

๓. สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติไม่ควรเป็นผู้พิจารณาบทลงโทษกรณีสื่อมวลชนกระทำผิดหน้าที่ และทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเสียหาย โดยเห็นว่าควรให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินและลงโทษผู้กระทำผิดกรณีมีประเด็นเรื่องความรับผิดทางกฎหมายเกิดขึ้น

นายเสรี สุวรรณภานนท์

๑. การควบคุมกำกับดูแลการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ควรต้องทำให้สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระและปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ ด้วย หากข้อเสนอใดของคณะกรรมการฯ ขัดเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชนมีผลทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างอิสระหรือมีผลเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน คณะกรรมการฯ ก็ควรพิจารณาแก้ไขข้อเสนอดังกล่าว

๒. แม้โดยหลักควรให้สื่อมวลชนเป็นผู้บริหารจัดการและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนด้วยตนเอง โดยที่ไม่ควรให้หน่วยงานของรัฐเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยก็ตาม แต่ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติจำเป็นต้องมีผู้แทนหน่วยงานของรัฐเข้ามาเป็นกรรมการด้วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ ก็ควรแต่งตั้งจากผู้แทนของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนเท่านั้น เช่น อธิบดีหรือผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น โดยไม่ควรให้ผู้แทนจากหน่วยงานอื่นที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องมีตำแหน่งในคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติด้วย

๓. ควรกำหนดบทลงโทษหรือสภาพบังคับกรณีสื่อมวลชนประพฤติฝ่าฝืนจริยธรรม แต่ไม่ควร มีบทลงโทษที่รุนแรงกว่าบทลงโทษของวิชาชีพอื่น

๔. คณะกรรมการควรพิจารณาแก้ไขนิยามของคำว่า “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” ในร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ให้มีความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดนิยามของคำดังกล่าวไว้ค่อนข้างกว้างซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายได้

นายคุรุจิต นาครทรรพ

๑. ควรกำหนดนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” ให้มีความชัดเจนและควรระบุให้เห็นถึงผู้ที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนในระดับต่าง ๆ ด้วย เช่น นักข่าวหรือผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม กองบรรณาธิการ และสำนักข่าว เป็นต้น

๒. บทลงโทษกรณีสื่อมวลชนกระทำผิดหรือก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นควรเป็นโทษปรับหรือเพิกถอนใบรับรอง และไม่ควรกำหนดให้ผู้กระทำผิดมีโทษทางอาญา

ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม

๑. เนื่องจากคำว่า “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” มีขอบเขตคำนิยามกว้างมาก หากกำหนดนิยามประเภทของสื่อมวลชน เช่น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอาชีพกับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนสมทบ เป็นต้น จะทำให้คำดังกล่าวมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. ควรปรับเปลี่ยนจากมาตรการเชิงบังคับเป็นการเชิญชวนให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนขอรับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เช่น การได้รับสิทธิพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก เป็นต้น

๓. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำหรือข้อความ รวมทั้งเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ดังนี้

๑) ควรนำเนื้อหา “การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” กับ “มาตรการคุ้มครองประชาชนจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” มากำหนดไว้เป็นมาตราในช่วงต้น เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดความน่าสนใจ

๒) มาตรา ๓ ควรเพิ่มเติมคำและนิยาม “สมาชิกองค์กรสื่อมวลชน”

๓) ควรแก้ไขคำว่า “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” เป็น “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย” เพื่อบ่งบอกให้รู้ว่าเป็นองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนของประเทศไทย

๔) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๗ เป็นดังนี้ “การจดทะเบียนต้องยื่นแบบการจดทะเบียนและหลักฐาน ซึ่งต้องมีรายการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ ...”

๕) ควรแก้ไขคำว่า “ผู้ได้รับความเสียหาย” ตามมาตรา ๙ กับ “ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ร้องเรียน” ตามมาตรา ๑๑ ให้มีความสอดคล้องกัน

๖) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙ เป็นดังนี้ “ผู้ได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร สาร และเนื้อหาที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมขององค์กรสื่อมวลชนใด มีความประสงค์จะได้รับความคุ้มครอง หรือให้ยุติการกระทำนั้นหรือเยียวยาความเสียหายให้ยื่นหนังสือร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรต่อองค์กร สื่อมวลชนนั้นภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่รู้หรือถือว่าได้รู้ถึงการกระทำที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรม ที่องค์กรสื่อมวลชนกำหนด”

๗) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๒ เป็น “สมาชิกองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน” และหมวด ๓ ส่วนที่ ๒ เป็น “สมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชน” เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

๘) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๖ เป็นดังนี้ “องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๑๕” เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การดำเนินงานขององค์การวิชาชีพ สื่อมวลชน

๙) มาตรา ๒๒ ควรแยกเป็นมาตราหรือวรรคที่ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งกำหนดรายละเอียด ของสิทธิและหน้าที่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสมบูรณ์

๑๐) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๙ ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ ในการดำรงคงไว้ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

๑๑) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิกสภาวิชาชีพ จำนวนเจ็ดคน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

๑๒) ควรกำหนดให้การเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างองค์กรของรัฐ เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนสมาชิกสภาวิชาชีพที่สมัครคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ สภาวิชาชีพตามมาตรา ๔๓

๑๓) ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๕ (๓) เป็นดังนี้ “พิจารณากำหนดโทษตามมาตรา ๘๕ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ในกรณีที่มีการร้องเรียนว่า องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา

๑. ควรกำหนดให้การสื่อสารหรือพูดเป็นเท็จโดยเจตนาต่อสาธารณะ (วัฒนธรรมและศีลธรรมอันดี) แล้วทำให้สาธารณะเสียหายนั้นเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท เพราะการสื่อสารที่มีเนื้อหาเป็นเท็จต่อสาธารณะ เป็นการเน้นตรวจสอบเนื้อหามากกว่าสื่อ อันส่งผลให้การควบคุมสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกลุ่ม และสื่อโซเชียล รวมทั้งนักการเมืองและบุคคลทั่วไปไม่ให้สื่อสารอันเป็นเท็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้กฎหมายว่าด้วยเรื่องหมิ่นประมาทสามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่าการร้องเรียนตามโครงสร้างการปฏิรูปสื่อมวลชน ตามรายงานของคณะกรรมการฯ

๒. ควรกำหนดให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติมีอำนาจประณามสื่อมวลชนที่กระทำความผิดได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาท เพื่อเป็นมาตรการลงโทษสื่อมวลชนที่กระทำผิดมาตรฐานและจรรยาบรรณสื่อมวลชนให้มีประสิทธิภาพ

๓. ปัจจุบันสื่อโซเชียลบางแห่งได้นำเสนอเนื้อหาและสื่อสารข้อมูลเป็นเท็จต่อสังคม ดังนั้น ควรกำหนดกรอบเนื้อหาที่ขัดต่อกฎหมายให้ชัดเจน รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้รัฐสามารถปิดสื่อโซเชียลที่กระทำผิดดังกล่าวได้

นายวันชัย สอนศิริ

๑. ควรกำหนดวิธีการและมาตรการให้สื่อโซเชียลมีส่วนร่วมและบทบาทกับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรในวงการสื่อมวลชน เพื่อร่วมพัฒนาและฝึกอบรม รวมทั้งควบคุมจริยธรรมผู้ประกอบการสื่อโซเชียล

๒. เนื่องจากผู้ประกอบการสื่อมวลชนต้องการให้องค์ประกอบของสภาวิชาชีพเป็นบุคลากรในวงการวิชาชีพสื่อมวลชน ดังนั้น คณะกรรมการฯ ควรพิจารณาหารือและทำความเข้าใจกับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. เกิดการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร

๑. ควรปฏิรูปให้การสื่อสารมวลชนมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก

๒. ในการปรับปรุงและแก้ไขเนื้อหาในรายงานของคณะกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการสื่อสารมวลชน : ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ควรมอบหมายให้คณะกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงและแก้ไข โดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ เพื่อดำเนินการดังกล่าวโดยเฉพาะ

พลตำรวจโท อำนวน นิมมะโน

มาตรการและบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๘๕ ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. อาจมีมาตรการและบทลงโทษที่รุนแรงมากเกินไป จึงควรแก้ไขให้มาตรการและบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนส่วนใหญ่ นั้นเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอย่างมีจริยธรรมและยึดมั่นในความดี แต่หากผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนผู้ใดกระทำความผิด ก็ย่อมต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช

๑. เมื่อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. แล้ว จะเห็นได้ว่า มีบางมาตราที่ยังแก้ไขไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน จึงควรปรับปรุงและแก้ไขให้ความในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีความสอดคล้องกันและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในการยกร่างกฎหมายต่อไป

๒. ควรกำหนดคำจำกัดความของคำว่า “มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน” และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ถือเป็นมาตรฐานของวิชาชีพสื่อมวลชน ไว้ในร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปรับใช้กฎหมายฉบับนี้ต่อไปในอนาคต

๓. คณะกรรมการฯ ควรประสานงานให้คณะกรรมการกฤษฎีกาเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงและแก้ไขความใน “ส่วนที่ ๗ คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน” ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. ให้มีความชัดเจนและครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการจริยธรรม ตามมาตรา ๖๔ ของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นต้น

พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม

๑. คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ควรประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มาจากวิชาชีพสื่อสารมวลชนด้วย โดยอาจกำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีผู้แทนมาจากที่ประชุมใหญ่คณะบดีคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนและคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมข้างต้น จำนวน ๒ คน ให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อให้องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

๒. ในการออก “ใบรับรองสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ให้แก่องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนนั้น ควรให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นผู้กำหนดคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของบุคคลที่มีสิทธิได้รับใบรับรองดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาออกใบรับรองสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติต่อไป

๓. เมื่อพิจารณาความในบทบัญญัติ มาตรา ๘๕ ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. แล้วจะเห็นได้ว่า ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพ มีอำนาจลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนไว้ ๔ ประการ อันประกอบด้วย

- (๑) ตักเตือน หรือตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษร
- (๒) มีคำสั่งให้เยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ
- (๓) เผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณะผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนต่าง ๆ
- (๔) เพิกถอนสมาชิกภาพ

ซึ่งบทลงโทษโดยการเพิกถอนสมาชิกภาพนั้น อาจเป็นบทลงโทษที่มีความรุนแรงมากเกินไป ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงควรเพิ่มเติมบทลงโทษอีกบทหนึ่ง โดยกำหนดให้มี “การพักการใช้ใบอนุญาตหรือใบรับรอง” ไว้ในมาตรา ๘๕ ของร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และอาจกำหนดระยะเวลาในการพักการใช้ใบอนุญาตหรือใบรับรองไว้ เพื่อให้มีบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนในกรณีที่กระทำความผิดไม่รุนแรงถึงขนาดต้องถูกเพิกถอนสมาชิกภาพ

พลเอก รัฐวิวัฒน์ กำลังเอก

ควรผลักดันให้รายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการสื่อสารมวลชน เรื่อง การปฏิรูปการสื่อสารมวลชน : ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็ว เพื่อปฏิรูปให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนมีการนำเสนอข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ โดยยึดหลักจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนต่อไป

กลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา

ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

สำนักกรรมการ ๓